HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חזרנו על כל צדדים של ר"מ ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל במזיד מתחלל ומשנתינו בכתנות כהונה שלא בלו הואיל וניתנו ליהנות בהן [א]לפי [ב]שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ת"ש [א]כתנות כהונה שבלו מועלין בהם דברי ר"מ מאי לאו אפי' לא בלו [ב]לא בלו דוקא ת"ש מועלים בחדתין [ג]ואין מועלים בעתיקים [ג](דברי ר' יהודה) ר' מאיר אומר מועלין אף בעתיקים [ד]שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ואמאי נימא הואיל וניתנו ליהנות[ה] לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת דהא חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו [ו]דתנן חומת העיר [ד]ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה ת"ש [ז]דתניא אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק אבני ירושלים שנשרו מועלים בהם דברי ר"מ לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה אי ר' יהודה ירושלים מי מיקדשא [ח]והתנן [ה]כאימרא כדירים כעצים כאישים כהיכל כמזבח כירושלים ר' יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום וכי תימא משום דלא אמר כירושלים והתניא [ט]ר' יהודה אומר כל האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב בירושלי'

תרי

חזרנו על כל לדדין של ר"מ כו'. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ בשוגג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש בשוגג אין מתחלל שחזרנו בכ"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מצינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במזיד ואין מתחלל בשוגג אלא בין בשוגג בין במזיד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן דלר"מ יש מעילה במעות הקדש וכיון דמעל נפק לחולין: **ומתני'.** דקתני בשוגג לא קידש אלמא לא נתחלל: [י]**בכתנות כהונה שלא בלו.** ורלויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכך הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא יתכוין לחללן שלא נתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים זריזים כמלאכים להפשיטן בגמר עבודה ולא ישהום עליהם אחר העבודה כהרף עין: **בלו דווקא.** דכיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: **מועלין בחדתין כו'.** שופרות היו במקדש ובהם נותנים שקלים באחד כתוב עליו תקלין חדתין ומי שלא שקל שקלו באדר שמביאו בתוך שנתו נותנו לתוכה[כ] והגזברין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה שבשלשה פרקים תורמין אותה[ל] ובשני כתוב תקלין עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מביאו לשנה הבאה ונותנן לתוך שופר זה[מ] והגזברים מפנין אותן מעות לשירי לשכה משנה שעברה: **מועלין בתקלין חדתין.** שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: **ואין מועלין בתקלין עתיקין.** שתורת שירי לשכה עליהם וניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי תקון העיר כדלקמן וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשירי לשכה שנשאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: ה"ג **שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי לשכה: והא חומת העיר ומגדלותיה כו'.** ואמאי מועלין בהן נימא לא נתנו שגגות אותן מעות למעילה מאחר שעומדין לחומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו זריזים מליהנות מן החומה לישב בצילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתייהו קיימי: **אימא ר' יהודה אומר מועלין בעתיקים.** כדאמרינן במתני' נמי בשוגג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כתנות כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתייהו קיימי ומעל זה בקידושין ויצאו לחולין אבל מזיד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: **כאימרא.** הרי עלי ככר זה כאימרא כשה התמיד: **כדירים.** דיר בהמות הקדש ודיר העצים: **וכי תימא.** הא דאמר ר' יהודה לא אמר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים:

תרי

בכתנות כהונה. פ"ה משנתינו דקתני לא קידש אלמא לא מתחלל במקדש בכתנות כהונה שלא בלו וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכך הוקדשו בתחילה ליהנות בשגגתן בכל עת שלא יתכוין לחללם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים זריזים כמלאכי השרת להפשיטן בגמר העבודה ולא ישהום עליהם אחר עבודה כהרף עין וא"ת א"כ היכי קאמר ר' יהודה דבשוגג קידש וגם במזיד אליבא דר"מ הרי לא נתחללו דהא כלי שרת הן וכלי שרת (א) אמרי' דיש מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין וי"ל דאיירי דאותן כתנות לא נתחנכו עדיין לעבודה דאז אין קדושת כלי שרת עליהם אלא קדושת בדק הבית כדאמר פ"ק דסנהדרין (ד' טז:[ט]) עבודתן מחנכתן: **מועלין** בחדתין ואין מועלין בעתיקין כו'. כך היה הענין של הבאת שקלים בא' באדר משמיעין על השקלים להביא[ס] וכל אותו חדש היו מביאין שקליהם בלשכה עד פרוס חג הפסח היינו אחד בניסן ותורמין מהן תרומה ראשונה שבג' פרקים בשנה תורמין בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג[ע] כלומר כל השקלים הבאים מאחד באדר עד אחד בניסן נותנין אותן תוך הלשכה ותורמין מהן תרומה ראשונה בשלש קופות של שלש[פ] סאין[צ] ומהן היו לוקחין כל קרבנות צבור[ק] עד פרוס עצרת לפי הצורך ומן המותר של אותן קופות[א] פליגי [תנאי] התם (בשקלים פ"ד מ"ד) חד אומר שעושין מהן רקועי פחין[ר] צפוי למזבח וחד אומר שעושין מהן קיץ למזבח[ב] והנשאר מן הלשכה לאחר שנתמלאו הקופות נעשו שיריים לחומת העיר ומגדלותיה ומניסן ואילך המביא שקלו נותנו בתקלין חדתין פירוש שופרות הנקראים כך רחבים למטה וקצרים למעלה ועל שם שנותנין לתוכן שקלים חדשים משנה זו נקראים תקלין חדתין ומשמגיע אחד בסיון דהיינו פרוס עצרת תורמין תרומה שניה שנותנין שקלים שהובאו בתקלין חדתין לתוך אותן שלש קופות כדי להקריב קרבנות ציבור עד פרוס החג ומפרוס עצרת המביא שקלו כמו כן נותנו עוד בתקלין חדתין עד אחד בתשרי דהיינו עד פרוס החג ואז תורמין תרומה ג' להקריב קרבנות צבור עד א' בניסן ואם לא מספקא תרומה שלישית עד ניסן בהא פליגי התם (שם ו.)[ש] ת"ק סבר יחזור ויתרום פי' מחדתין שבאו בין סוכות לפסח אבל מן השיריים שנשתיירו לאחר שנתמלאו הקופות אין תורמין לעולם ור"מ סבר יקח מן השיריים ומאותן שבאו אחר שכלו שלשה פרקי התרומה דהיינו בין סוכות לניסן[ת] ולא משמע מתוך פירוש רש"י אם מועלין בהן או לא אמנם ר' יצחק בן אברהם פירש דמועלין בחדתי לר' יהודה אף לאחר כל התרומה שמא יצטרכו להן לבסוף להקריב קרבנות[ג] והכי נמי תני במסכת שקלים (שם) גבי קופות דקאמר התם שלמה שלישית כלומר [א]שכלתה כל הקופה השלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן יחזור ויתרום פירוש מתקלין חדתין שהובאו אחר החג ואל יתרום משירי הלשכה ר"מ אומר יחזור לשיריים שהיה ר"מ אומר מועלין בשיריים שמא יצטרכו להם לבסוף והשתא סבר כמאן דאמר יחזור ויתרום ולכך מועלין בחדתין שמא יצטרכו להם אבל לא בעתיקין פירוש דהיינו שופרות אחרים וכתוב עליהם תקלין עתיקין דמי שלא שקל אשתקד מביאו לשנה הבאה ונותנו לתוך שופר זה ואין מועלין בהן לפי שתורת שירי הלשכה עליהן ועושין מהן חומות העיר ומגדלותיה ר"מ אומר מועלין אף בעתיקין שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ור"מ לטעמיה דאמר התם שלמו כולם חוזר לשיריים ודומין זה לזה דכי היכי דחוזרים לשיריים ה"נ חוזרים לעתיקין אם יצטרכו וא"ת והיכי מצי לתרום מעתיקין לקרבנות ציבור הא בעינן תרומה חדשה כדדרשי' בר"ה (דף ז.) הבא מתרומה חדשה מעולת חדש בחדשו[ב] וי"ל דהיינו למצוה אבל היכא דלא אפשר עבדינן[ג] א"נ י"ל כיון שבאו בשנה זו כלומר שלא היה שנה תמימה מן ההבאה שפיר קרינא ביה תרומה חדשה ומתוך כך ניחא קושיא אחרת שמקשין העולם דבמסכת שקלים (דף ז.)[ד] אמר אבני מזבח ועזרות והיכל מועלים בהם ופריך התם וכי יש מעילה בשיריים הרי משיריים נעשין וכי תימא ר"מ היא דאמר מועלין בשיריים כלום אמר ר"מ אלא בתוך שנתו ואנו חוץ לשנתו קיימינן שהרי מזבח והיכל כמה שנים יש שנעשו וקשה דהא ר"מ אמר הכא מועלין בעתיקין אע"ג דעברו שנתן וא"כ מצינו לאוקמי כותיה ההיא דמסכת שקלים ומאי פריך התם כלום אמר ר"מ ולפי מה דמתרצינן הכא דקרינן ביה תרומה חדשה מאחר שהובאו בשנה זו ניחא שפיר הא דלא מצינו לאוקמי ההיא דהתם כר"מ: **אימא** ר' יהודה. מכאן משמע דל"ג לעיל גבי אין מועלין בעתיקין דברי רבי יהודה דאי גרס ליה הל"ל איפוך אלא ודאי סתמא נשנית וגם ר"ת מחק מספרו[ד]:

תרי

עין משפט נר מצוה

קמו א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הל"ד:
קמז ג מיי' שם פ"ו הלכה יג:
קמח ד מיי' פ"ד מהל' שקלים הל"ח:
קמט ה מיי' פ"א מהל' נדרים הלי"ד טוש"ע יו"ד סימן רד סעיף ב:

◆

מוסף תוספות

א. הנשאר בקופות בר"ח ניסן שמכאן ואילך אין לוקחין קרבנות ציבור אלא מתרומה חדשה כדאמרינן בר"ה (ז.) קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש. רש"י כתובות קו ע"ב. ב. כשהוא בטל מנדרים ונדבות לוקחין מהן עולות ומקריבין בשר למזבח ועורות לכהנים. רש"י שם. ג. כגון שנתיקרו הטלאין או שאם היה המזבח בטל והוצרכו להביא עולות לקיץ המזבח. תוס' הרא"ש. ד. ועוד דהוה ליה לאקשויי נמי מדר' יהודה לדר' יהודה דהכא קאמר אין מועלין בעתיקין משום דניתנו ליהנות בהן ובמתניתין ס"ל דמועלין בכתנות כהונה אע"ג דניתנו ליהנות בהם. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) יומא ל. מעילה יד: ברכות כה:, ב) [עמ"ש תוספות לקמן סו. ד"ה הקס] [וע"ע תוס' יומא סט. ד"ה בגדי כהונה], ג) רש"ל מ"ז, ד) ירוש' שקלים פ"ג ה"ג, ה) [בכת"י נוסף: בהן], ו) שקלים פ"ד מ"ב, ז) [בכת"י: דתני אבוה דר' ישמעאל בר רב יצחק], ח) נדרים י:, ט) [שם יא.], י) [בדפו"ר נוסף: במקדש והד"א, וכ"ה בתוס', ועי' רש"ש], כ) [יומא נה:], ל) [שקלים פ"ג מ"א], מ) [יומא נה:], נ) [גם ביומא יב:], ס) [שקלים פ"א מ"א], ע) [שם פ"ג מ"א], פ) [יש להוסיף שלש. יעב"ץ], צ) [שם פ"ג מ"ב], ק) [שם פ"ד מ"א], ר) [נ"ל ריקועי זהב ציפוי לבית קדשי הקדשים וחד אמר לכלי שרת וחד אמר שעושין מהן קיץ מזבח. רש"ש], ש) [בירושלמי פ"ג ה"ג], ת) [נ"ל לא. רש"ש. אמנם עיין רש"ל], א) [נ"ל שכלו כל השלשה קופות חוזר לשניה שלמה כו'. רש"א] [וכ"ה בדפ"ר, ולפנינו ע"פ הגהות מהרש"ל], ב) [במדבר כח, יד], ג) [ר"ה שם, יומא סה: ע"ש], ד) [בירושלמי פ"ד ה"ב],

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בכתנות וכו' אמרינן דיש מועל. נ"ב לקמן ד' נה ע"א:

◆

מוסף רש"י

כאישים. כאשו של מזבח (נדרים י:). **כל האומר כירושלים לא אמר כלום.** דלא מיקדשא ירושלים (שם יא.).